

Прокопенко О.П., асистент, Червоткіна, О.О., асистент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

***Анотація.** У статті проаналізовано потенційні небезпеки, які можуть виникнути в процесі організації дистанційного навчання у закладах вищої освіти, а також способи їх подолання. Були розглянуті переваги та недоліки дистанційної освіти. З'ясовано, що головними проблемами є технічні та програмні, а також, психологічні та соціальні ризики, обмежена комунікація між викладачами і здобувачами освіти. Запропоновані шляхи вирішення проблем та уникнення ризиків, пов'язаних з дистанційним навчанням.*

***Ключові слова:** дистанційна освіта, ефективність освітнього процесу, заклади вищої освіти, освітні технології, технічне забезпечення, методичне забезпечення.*

Постановка проблеми. В умовах складної військової ситуації в країні заклади вищої освіти стикнулись з необхідним кроком використання інструментів дистанційного навчання. В даний час надання якісних освітніх послуг є актуальним питанням. Водночас широке застосування сучасних технологій є непростим завданням, що спричиняє виникнення численних труднощів, котрі впливають на ефективність освітньої політики, виконання програм підготовки, здійснення контролю й таке інше. Також стрімкий перехід на віддалений формат навчання примушує більш ретельно аналізувати головні проблеми та напрями розвитку освіти. Попри надання можливостей щодо мобільності та швидкості отримання знань, дистанційна освіта має низку недоліків, що можуть негативно позначитися на якості здобутих знань. На додаток до цього не всі учні мають належний рівень доступу до мережі Інтернет та відповідні технічні засоби.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Було вивчено особливості педагогічної взаємодії здобувачів освіти й викладачів в умовах дистанційного навчання. Зважаючи на наявні наукові

дослідження, щороку з'являються нові інформаційні та педагогічні технології, які дають змогу зробити процес дистанційної освіти найефективнішим та найякіснішим. Питаннями дистанційного навчання цікавляться Пилаєва Т., Блощинський І. та багато інших науковців. Але, не зважаючи на численні дослідження, проблема удосконалення методів організації онлайн-навчання, а також упровадження інноваційних шляхів з метою ефективного проведення занять у дистанційному форматі потребує подальших наукових розробок. Останні дослідження стосовно онлайн-навчання здобувачів ЗВО пропонують багато цікавих інсайтів та практичних рекомендацій. 56 Разом з тим, на сьогоднішній день відчувається гостра нестача ґрунтовних праць щодо особливостей організації дистанційного навчання в період воєнного стану. Хоча варто зазначити, що присутня низка публікацій, в яких піднімається питання дистанційного навчання в екстремальних умовах. Так, проблема розглядається в роботі Смірної О. В дослідженні Лі та Лалані дистанційне навчання в звичайних та в екстремальних умовах (пандемія, а в нашому випадку – воєнний стан), суттєво відрізняється. У своїй праці Черепанова Ю. зазначає, що порівняння онлайн- та офлайн-освіти недоречно, адже обидва формати навчання мають як свої переваги, так і недоліки. Ефективність кожного з них залежить від багатьох факторів: контексту, предмету, мети навчання, особистих характеристик здобувача тощо [3].

Формулювання цілей статті. Метою нашої статті є виявлення рис, переваг та недоліків дистанційного навчання у ЗВО, що сприяє покращенню та збільшенню ефективності освітнього процесу вищої школи. А також аналіз можливостей дистанційного навчання, перспективи і напрями його розробки як незалежної технології освіти, котра враховує потребу суспільства в мобільній якісній професійній підготовці і перепідготовці кадрів, а також показує, що жоден здобувач освіти будь-якого рівня не може бути позбавлений можливості здобути бажану освіту через географічну, або тимчасову ізоляцію, чи неможливості відвідувати освітні заклади. Дослідники звертають увагу на певні проблемні питання та розробку дистанційної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організація дистанційного навчання – підсумок плідної праці всіх суб'єктів освітньої діяльності. Реалізація вказаного напрямку навчання можлива винятково завдяки ефективному поєднанню нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення. Цілком зрозуміло, що

раптове впровадження механізмів дистанційної взаємодії породжує значну кількість викликів не тільки для викладацького складу, але і для здобувачів освіти. Складнощі налагодження віддаленої взаємодії спонукають педагогічні кадри пристосовуватися під потреби сучасної освіти. Безперечно, вміння донести матеріал суто за допомогою інформаційних баз та сервісів – важке завдання, що потребує ґрунтовної підготовки. За таких обставин педагог зобов'язаний не тільки досконало знати дисципліну, яку викладає, а також на високому рівні володіти інструментами дистанційної освіти [2; 3].

З огляду на те, що обмін даними відбувається завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям (Zoom, Viber, Google Classroom) викладачі вимушені обмежуватись можливостями згаданих вище сервісів. Вибудовування процесу викладання суттєво змінилося порівняно зі звичним, адже виникають ускладнення з наданням здобувачам освіти матеріалів, які необхідні для подальшого навчання, зацікавити темою та напрямком навчання, а також вказати на помилки. Дослідники дистанційного навчання також зазначають, що відсутність безпосереднього контакту між викладачем та дистанційним студентом є серйозним недоліком дистанційної освіти. Освітня платформа Zoom дає можливість двостороннього зв'язку між студентами й викладачем у режимі реального часу, що підвищує мотивацію студентів і позитивно впливає на процес навчання. Цей сервіс підтримує функцію чату, де можна надсилати текстові повідомлення й ділитися файлами. Корисна для студентів опція демонстрації екрана, де викладач має змогу надати для спільного перегляду фото- або відеосупровід до пояснення навчального матеріалу. Перебуваючи на спільній конференції, студент водночас може зберігати власну автономність, вмикаючи й вимикаючи мікрофон і відеокамеру відповідно до обставин. Обидва освітні сервіси – Google Classroom і Zoom – можуть ефективно доповнювати один одного за умов комбінованої схеми організації навчання. Серед переваг дистанційної форми навчання здобувачі освіти вказали на поштовх до їхньої самоосвіти, тому що така форма навчання вимагає додаткових зусиль для засвоєння знань. А це, своєю чергою, спонукає до вдосконалення самоорганізації й посилення наполегливості в досягненні результату. Більшість студентів повідомили про вивільнення додаткового часу при дистанційному навчанні, що надає їм можливість безпосередньо планувати свою зайнятість, навчитися цінувати свій час, а також ефективно ним розпоряджатися. Невелика частка іноземних

студентів серед переваг такої форми навчання вважають насамперед розвиток особистості, який проявляється в особистій відповідальній ініціативі. Такі студенти можуть самостійно обирати форми й методи опрацювання навчального матеріалу, що безпосередньо приведе їх до досягнення поставленої мети, використовуючи розвиток їхніх творчих здібностей і самостійності [1].

Дистанційне навчання, безсумнівно, є високотехнологічним процесом, який вимагає значного ресурсного забезпечення. Важливо, щоб викладачі та студенти мали безперешкодний доступ до сучасних технологій, надійних веб-ресурсів та швидкісного Інтернету. Таким чином, проблема організації дистанційного навчання в умовах воєнного стану розглядається в декількох аспектах. З одного боку, виникають труднощі зі сторону ЗВО та викладачів, пов'язані з розвитком електронного освітнього середовища, з готовністю професорсько-викладацького складу викладати в умовах воєнного стану в режимі онлайн, з розробкою електронних навчальних матеріалів, що відповідають організації якісного освітнього процесу. З іншого боку, якість навчання залежить від рівня навчальної мотивації здобувачів, яка значно знижується в екстремальних умовах, наявності технічної можливості отримати дану освіту.

Проведене теоретичне дослідження дало змогу дійти висновків, що, починаючи з 2000-х років, в Україні почали активно вивчати проблематику дистанційної форми здобуття вищої освіти. Сформовано потужну науково-методологічну основу. З огляду на це, вища освіта загалом виявилася підготовленою до викликів сучасності та в умовах військового стану продовжує досить успішно організовувати онлайн-навчання. Водночас стрімка трансформація інформаційних технологій, поява нових засобів дистанційного навчання та інструментарію потребують їхнього швидкого освоєння для поліпшення якості освіти. Крім того, сучасні технології дистанційного навчання є ефективними не тільки в умовах тимчасових обмежень, а й під час офлайн-навчання.

Постійного оновлення потребує програмно-технічне та навчально-методичне забезпечення дисциплін з урахуванням вимог дистанційного навчання, розробка електронних навчально-методичних посібників та підручників.

Висновки. Загальноосвітні тенденції гуманітаризації освіти, загалом, і системи дистанційного навчання, зокрема доводять що престиж та затребуваність дистанційного навчання найближчими роками

будуть неухильно зростати. Освітнім закладам необхідно звернути на цей факт більше пильності, при цьому треба враховувати вимоги споживачів освітніх послуг до технологій, якості та мобільності здобутої освіти. З'ясовано, що основними проблемами є технічні та програмні, а також, психологічні та соціальні ризики, якість навчальних матеріалів, обмежена комунікація між викладачами і здобувачами освіти. Підвищення ІКТ-компетентності студентів та викладачів вимагає організації спеціальних курсів з метою опанування нових інформаційних технологій.

Перспективним є створення української інформаційної платформи з різних галузей знань зі своєю реферативною базою даних. Подальшого дослідження вимагає проблема технологічного забезпечення дистанційного навчання.

Література

1. Аналіз дистанційної форми навчання іноземних студентів під час карантину / Г.А. Єрошенко, О.В. Клепець, Н.О. Передерій та ін. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2021. Т. 6. №4 (32). С. 158–165.
2. Родінова Н.Л., Червоний М.В., Діордіца І.М. Особливості дистанційного навчання студентів в умовах воєнного стану. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина». 2022. №4(9). С. 285–296.
3. Болтянська Л.О., Болтянський Б.В. Організація самостійної роботи студентів засобами інформаційних технологій. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць ТДАТУ. Мелітополь, 2017. Вип. 20. С. 34–38.*
4. Дереза О.О., Дереза С.В. Аналіз процесу впровадження дистанційної форми навчання у закладі вищої освіти. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць ТДАТУ. Мелітополь, 2021. Вип. 24. С. 454–461.*
5. Проблеми і перспективи розвитку онлайн-освіти: монографія / за заг. ред. д-рки екон. наук, проф. Т.А. Васильєвої, С.І. Котенка. Суми: Сумський державний університет, 2023. 125 с.

Prokopenko O., Chervotkina O. Features of education in distance learning conditions

Summary. *The article analyzes potential dangers that may arise in organizing distance learning in higher education institutions and proposes*

ways to overcome them. It also considers the advantages and disadvantages of distance education. The main problems are technical and programmatic, psychological and social risks, and limited communication between teachers and students. Ways to solve problems and avoid risks associated with distance learning are proposed.

Keywords. *Distance education, blended learning, higher education institutions, educational technologies, technical support.*

УДК 378.4:008.2+338.108.45+378.048.2

Сабо А.Г., к.т.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ «УНІВЕРСИТЕТИ НА ВСЕ ЖИТТЯ» З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДАТНОСТІ ДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ

Анотація. В статті розглядаються проблемні питання впровадження в життя концепції «університети на все життя» в умовах українських вищих освітніх закладів як одного з ключових заходів для забезпечення здатності до працевлаштування випускників інженерних спеціальностей. Наведено світові та вітчизняні приклади впровадження зазначеної концепції та розглянуто основні завади та труднощі у практичному впровадженні її до вітчизняних ЗВО та запропоновано шляхи до їх подолання.

Ключові слова: університет, інженерна освіта, працевлаштування, здатність до працевлаштування, навчальна програма, концепція «університети на все життя», навчання на протязі життя, мікрокваліфікації.

Постановка проблеми. Зміни, що відбуваються в країні, в суспільстві, в економіці, усіх сферах сучасного професійного життя, вказують на те, що фахівець навряд чи зможе працювати у одній і тій самій професії, поступово підіймаючись корпоративними сходами, як це було ще декілька десятирічь тому, тому здобувачам вищої освіти, що зараз навчаються в університетах України, і навіть багатьом з тих, хто